

Adam Mackiewicz

Dobre Miasto, st. 1, gm. loco, woj.
olsztyńskie, AZP 19-60/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 253-254

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Po usunięciu zasypiska obiekt zinterpretowano jako komorę grzewczą pieca typu hypocaustum. Wewnętrzne konstrukcje komory nie zachowały się. Ściany pieca zbudowano z wielkich kamieni piaskowcowych, spojonych gliną. Nosily one ślady silnego przepalenia i okoplenia. Ich wysokość wynosiła około 130 cm. Ściany południowa i północna miały odsadzki na wysokości około 130 cm od stóp fundamentowych. Wewnętrzne wymiary komory wynosiły 250 x 160 cm. Piec dostawiono do północnego muru obwodowego dziedzińca i zachodniej ściany „izby wielkiej”. W ścianie tej znajdował się otwór wybity w starszej zamurówce pierwotnego wlotu do pieca. Do wnętrza komory prowadziły z niego schody ułożone z wtórników architektonicznych (obramień okiennych). Jedyną zarejestrowaną warstwę stanowiło współczesne zasypisko gruzowo-ziemne. Znalezione w nim części piaskowcowej płyty posadzkowej z otworem na wpuszczanie ciepłego powietrza, fragmenty średniowiecznych i nowożytnych cegieł i dachówek, nowożytne płytki posadzkowe, kości zwierzęce i ich fragmenty oraz zabytki współczesne. Zaburzona stratygrafia nawarstwieni nie daje podstaw do datowania obiektu. Jest on młodszy od muru obwodowego i zachodniej ściany „izby wielkiej”.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

DOBRE MIASTO, st. I,
gm. loco,
woj. olsztyńskie,
AZP 19-60/-

• miasto późnośredniowieczne i nowożytne (XIV-XX w.)

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony w dniach od 12 do 20 czerwca przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez inwestora prywatnego T. Szemplińskiego. Pierwszy sezon badań.

Prace prowadzono na terenie działki przy ul. Jana Pawła II, w wykopie budowlanym z 1991 r. o wymiarach 7 x 17 m, wykorzystywanym jako dół odpadowy, zasypany wtórnie do wysokości około 1-1,5 m. Przebadano powierzchnię 119 m².

Usunięto śmieci, oczyszczono i zadokumentowano dwa profile obwodowe wykopu (pominięto profil północno-zachodni, którym była ściana fundamentowa nowo wzniesionego budynku, oraz południowo-wschodni, którego treść stanowiła warstwa zasypowa wykopu). Wykonano rzut poziomy fragmentu muru miejskiego, odsłoniętego w zachodniej części wykopu na odcinku 6,1 m, i dokumentację rysunkową jego lica północno-zachodniego (zewnątrznego), znacznie lepiej zachowanego niż północno-wschodnie (od strony miasta). Mur, którego szerokość nie przekraczała 1,5 m, biegł nieco ukośnie z południowego zachodu na północny wschód. Zachowany strop, częściowo zniszczony podczas prac ziemnych prowadzonych bez udziału archeologa, zbudowany był z cegły gotyckiej układanej w wątku blokowym, zwanym kowadełkowym, co było wyraźnie widoczne w licu północno-zachodnim. Ponieważ wątek ten na terenach dawnego państwa krzyżackiego i „rdzennej” Polski występuje od początku XVI w., mamy tu do czynienia z fragmentem muru, który w tym czasie poddany był naprawie (być może po zniszczeniach wojennych w 1520 r.). Natomiast wątek wendyjski, uchwycony od strony południowo-wschodniej (tzn. od strony miasta), stosowany w Polsce od I połowy XIII do XIV w., wydaje się wątkiem pierwotnym, pochodzącym z okresu wznoszenia murów obronnych w XIV w. Odkryty mur nosi liczne ślady napraw oraz przeróbek związanych z przejściem fortyfikacji miejskich pod zabudowę mieszkaniową – m.in. natrafiono na fragment schodów prowadzących do pomieszczenia piwnicznego. Fundament murów obronnych wykonany był z kamienia polnego łączonego na zaprawę wapienną, podobnie jak w innych wykopach w tym rejonie starego miasta (DM 1, 5 i 7), ze względu na niewielką głębokość badanego wykopu, nie udało się jednak uchwycić poziomu jego posadowienia (co powiodło się w wykopie 5). Zadokumentowano tylko pierwszą warstwę kamieni od strony zewnętrznej (lico północno-zachodnie), natomiast od strony wewnętrznej (lico północno-wschodnie) partii fundamentowej w ogóle nie uchwycono. Ponieważ na odsłoniętym odcinku lico zewnętrzne zostało przebudowane, nie można stwierdzić, czy pierwotnie między warstwą fundamentową (kamienną) a ścianą murowaną z cegły znajdowała się warstwa rolki oddzielającej oba poziomy. Uwzględniając jednak fakt, że w wykopie 5 (na północny wschód od tegorocznego) wystąpiła taka rolka w postaci cegieł układanych naprzemianlegle główkowo na sztorc i wozówkowo na płask, można przyjąć, że znajdowała się także tutaj, zwłaszcza od strony wewnętrznej. Od strony zewnętrznej wątek blokowy wykonany został bezpośrednio nad warstwą kamieni, przy czym pierwsza warstwa cegieł ułożona była w układzie wozówkowym.

Materiał zabytkowy pozyskany podczas prac ziemnych w wykopie był bardzo nieliczny i ograniczył się do ceramiki naczyniowej, którą można datować na XIV-XV w. Z pomieszczenia piwnicznego pochodzi ponadto wyklejony garnek kamionkowy z sygnaturą „Muskauer Steingezeug F. D.”, a więc z wytwórni Mużaków na Łużycach, datowany na 2 połowę XIX wieku.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

DOBRZYŃ nad Wisłą,
(„Góra Zamkowa”), st. 1,
gm. loco,
woj. wrocławskie,
AZP 48-50/5

- grodzisko wczesno- i późnośredniowieczne (XIII-XIV w.)
- zamek późnośredniowieczny (XV w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe w związku z niszczeniem stanowiska przez wody Wisły, przeprowadzone w czerwcu przez mgr mgr Aleksandra Andrzejewskiego i Arkadiusza Horonziaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego i Pracownia Dokumentacji Archeologiczno-Konserwatorskiej PSOZ Wrocław). Finansowane przez PSOZ. Obiekt był badany w latach 1969-1976. W sezonie 1996 wyeksplorowano i przebadano 5 wykopów o łącznej powierzchni około 100 m² i kubaturze około 400 m³. Wykonano odwierty za pomocą świderów geologicznych w czterech ciągach (2 na relikcie grodziska, 2 na przeciwstoku północno-zachodniej części wału).

Odwierty dwóch pierwszych ciągów potwierdziły obserwacje poczynione w wykopach badawczych, natomiast dwa pozostałe wykluczyły istnienie osady przyrodowej, co sugerował materiał znaleziony na powierzchni. Po przeprowadzeniu prospekcji terenu otaczającego „Górę Zamkową” stwierdzono, że materiał ten znalazł się na badanym terenie na skutek procesów stokowych i wymywania z położonej wyżej części miasta. Pozyskano zbiór ruchomych materiałów liczący około 5000 zbytków, uporządkowanych w 421 numerach inwentarzowych. Najlicniejszą grupę stanowią fragmenty naczyń glinianych (około 3038), poza tym znaleziono przedmioty metalowe (226), w większości destrukty detali żelaznych z konstrukcji drewnianych wału (np. gwoździe, haki, obejmmy), ale też groty beltów, noże itp. Wydobyto kilkanaście kości ludzkich w warstwach współczesnych i 1710 kości zwierzęcych, a także pojedyncze przedmioty, takie jak: naczyniowe kafle piecowe, fragmenty ceramiki budowlanej, szkła i wytworów skórzanych, przేశlik gliniany i zabawki dziecięce. Ustalono, że należy wydzielić 3 fazy budowlane północnego wału grodu. Chronologia jego zawiera się między rokiem 1200 (a raczej chyba początkiem XIII w.) i początkiem XV w. Jednoznacznie wykluczono możliwość funkcjonowania obiektu przed schyłkiem XII w., ze względu na fakt, że we wszystkich wykopach w spagu nawarstwień kulturowych występują relikty cegły średniowiecznej, a także ze względu na zdecydowaną dominację ceramiki naczyniowej wypalanej w atmosferze redukcyjnej.

Przeprowadzone w 1996 r. prace były zapewne ostatnią okazją do przebadania całej powierzchni pozostałej z dość dużego założenia (w latach 50. znajdowało się na majdanie boisko do piłki ręcznej) i zweryfikowania informacji o obiekcie. Przy obecnej kondycji finansowej nauki wydaje się, że los obiektu został przesądzony i niebawem pozostała jego część osunie się do Wisły, choć wielki walor krajobrazowy i historyczny dobrzyńskiej „Góry Zamkowej” sprawia, że zasługuje ona na troskliwą opiekę.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t. 3, 1997.

Badania nie będą kontynuowane.

DRĄGÓW,
gm. Twardogóra,
woj. wrocławskie,
AZP 74-33/-

- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego

Nadzory archeologiczne, przeprowadzone w kwietniu przez dr. Andrzeja Mierzińskiego, dr. Sławomira Możdziocha i mgr Lidę Nowacką (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk Oddział we Wrocławiu). Finansowane przez Telekomunikację Polską SA – Dyрекcję Okręgu we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań.

Badania miały charakter ratowniczy i dotyczyły nadzoru wykopów liniowych o głębokościach w granicach 50-120 cm i szerokości 40 cm, wykonywanych pod instalację światłowodową i telefoniczną zarówno w strefie zabudowy wsi, jak też na jej gruntach od strony południowej, wzdłuż drogi polnej prowadzącej do Goszcza. W strefie zabudowanej wykonano wykopy liniowe oraz serię poszerzonych wykopów pod studzienki instalacyjne (80 x 80 cm), natomiast poza tą strefą ograniczono się do wykopów liniowych.